

Hr. Hans Poulsen Næstveds Stambog.

(1630—1664).

Af Bjørn Kornerup.

Det var i det 16. og 17. Aarhundrede en fast Skik, at naar en ung Mand drog ud paa Studierejse til Udlandet, maatte han medføre en »Stambog« (Philotheca, Album), hvori Velyndere og Studiefæller kunde indskrive deres Navne ledsaget af et eller andet bevinget Ord, som oftest et Skriftsted eller et Citat fra en klassisk Forfatter. Saadanne Stambøger var af stor Værdi for deres Ejermænd, der trofast gemte dem som Minder om deres Ungdoms Rejseliv. Mangen en Aften er de sikkert blevet taget frem, og ved Gennembladningen er de svundne Aar og deres Oplevelser blevet levende paa ny i Erindringens Trylleskær¹.

Ogsaa for Eftertiden er Stambøgerne af stor Betydning som historiske Kilder, ikke mindst fordi det biografiske Stof, som det foreligger i det 16. og 17. Aarhundredes Ligprædikener og Ligprogrammer, jævnlig er temmelig magert og ikke altid præget af den ønskeligste Nøjagtighed. Den meget fyldige Samling af Stambøger, som findes bevaret i Det kgl. Bibliotek, er derfor Gang paa Gang kommet Forskningen til Nytte. Ogsaa i dette Tidsskrift er der tidligere blevet givet Eksempler paa, hvorledes det ved Hjælp af Stambøger har været muligt at aftegne Gangen i en Mands

¹) Et klassisk Ord om Stambøgers Betydning haves fra Philip Melanchtons Pen (citeret Kh. Saml. 4. R. V, 5): »Duas propter causas aliorum inscribimus libris rogati: primò ut librorum possessores olim recordentur, suisque posteris indicent, quibus in locis et quo tempore versati sint; Secundò ut certa habeant testimonia, quibuscum familiariter vixerint, et quod verâ amicitia illis fuerint conjuncti«. — Om Stambøgers Betydning jvfr. Bjørn Kornerup, Biskop Hans Poulsen Resen I, 61—2.

Studierejse og paapege, hvem han har staaet i Forbindelse med¹. Nedenfor skal der meddeles endnu en Prøve af lignende Karakter paa Grundlag af en Stambog, der findes i det tidligere Aalborg Stiftsbibliotek, nu i Aalborg Katedralskoles Bibliotek. Skønt disse Biblioteker ved lidet pietetsfulde Udskillelser har lidt svære Tab i den sidste Menneskealder, synes dog Haandskrifterne at have undgaaet den Vanskæbne, som har ramt saa mange af de trykte Bøger.

Med Rette har man fremhævet, at de talrige Udenlandsrejser, som blev foretaget i det 16. og 17. Aarhundrede, ikke blot var af Betydning for Tidens førende Personligheder. Der kan nævnes adskillige, som efter i aarevis at have gennemrejst Europa paa kryds og tværs maatte slutte deres Dage som jævne Landsbypræster i afsides liggende Egne, men ogsaa for dem havde Indtrykkene fra deres Ungdoms Vandreaar blivende Betydning Livet igennem². En saadan Personlighed synes netop den Mand at have været, hvis Stambog her skal omtales.

Hans Navn var *Hans Poulsen Næstved*. Første Gang han forekommer, er den 19. Oktober 1628, da han blev immatrikuleret ved Københavns Universitet under Navnet Johannes Pavli Nesapolitanus³. Antagelig er han født 1604⁴ og maa saaledes være blevet Student i en paafaldende sen Alder. Tilnavnet (almindeligvis skrevet Nessapolitanus) antyder Hjembyen. Hvilken Skole han er udgaaet fra, angives ikke. Muligvis er han blevet dimitteret privat fra det nærliggende Herlufsholm, da Rektoren her, Mag. Wichmand Hasebard siden omtaler ham som sin elskede fordums Discipel⁵.

¹) Saaledes i Kh. Saml. 2. R. III, 659 ff.; 4. R. V, 36—42.

²) H. F. Rørdam, *Fra Universitetets Fortid*, 1879, S. 71.

³) Københavns Universitets Matrikel, udg. af S. Birket Smith, I, 88.

⁴) Jvfr. hans egen Aldersopgivelse i Brev af 28. Marts 1643 (S. 13).

⁵) Jvfr. S. 15. Wichmand Hasebard var Rektor paa Herlufsholm 1626—28 (G. L. Wad, *Meddelelser om Rektorerne paa Herlufsholm 1565—1878* S. 82). Den ældre Broder, Jens, var dog blevet Student fra Roskilde 1617 (Univ. Matr. I, 29).

Af andre Kilder fremgaar det, at Hans Poulsen maa have været Søn af en Borger i Næstved ved Navn Poul Skrædder og hans Hustru Anne¹. En ældre Broder af ham var Hr. Jens Poulsen, der senere blev Sognepræst i Gyrstinge og Flinterup, hvor han kom ulykkeligt af Dage ved Præstegaardens Brand 1663. Antagelig er Hans Poulsen udgaaet fra et velstaaende borgerligt Milieu². Han findes ikke optaget i Kommunitetsmatriklen 1628 ff., hvad der tyder paa, at han har hørt til de »rige« Studenter, o: dem, der selv havde Raad til at betale deres Kost.

Til Privatpræceptor valgte han den yngre Hans Resen, der siden — ligesom sin Fader Hans Poulsen Resen — blev Sjællands Biskop. Gennem sin Privatpræceptor er den unge Student formodentlig blevet bragt i Forbindelse med den Kreds af indflydelsesrige akademiske Personligheder, som man møder i hans Liv faa Aar senere.

Da Hans Poulsen havde studeret et Par Aar i København, aabnede der sig Lejlighed for ham til at tiltræde den Udenlandsrejse, om hvilken hans Stambog er et saa talende Minde. I Slutningen af Juni 1630 var han i Sorø og hilste her paa de bekendte Professorer Johannes Meursius og Johannes Laurembergius samt paa den kgl. Tugtemester Wichmand Hasebard, hans gamle Lærer. Efter et Besøg hos Broderen, Præsten i Gyrstinge, drog Hans Poulsen til København. Her tog han Afsked med sine Universitetslærere, Biskop Hans Poulsen Resen, Professorerne Niels Pedersen Aurilesius, Christen Sørensen Longomontan, Jesper Brochmand og Hans Hansen Resen. En Maaned senere finder vi ham paa Herlufsholm, hvor han hilste paa Forstanderen Poul Jensen Kolding, ligesom i Næstved paa sin Slægtning, Sognepræsten ved St. Peders Kirke Olaus Phocas Staphrophski, den senere Biskop paa Gotland.

¹) Th. Hauch-Fausbøll, Slægten fra Maglemølle ved Næstved gennem 300 Aar, 1908, S. 14, 59.

²) Om Slægtens Formuesforhold jvfr. Hauch Fausbøll, anf. Skrift S. 59 f. 1633 fik Moderen en Gaard i Næstved til Pant for 380 Rdlr.

Derfra gik Vejen Syd paa. I Begyndelsen af September 1630 var han i Lübeck, hvor han bl. a. aflagde Besøg hos Superintendenten, den strenge Lutheraner Dr. Nicolaus Hunnius; den 9. Oktober var han i Leipzig, og den 20. Oktober immatrikuleredes han i Wittenberg¹. Da der samme Dag blev indskrevet fire andre Landsmænd, er det sandsynligt at tænke sig, at de har dannet et sluttet Rejseselskab. Særlig gælder det vel Jens Poulsen Vinding, en Søn af Poul Jensen Kolding, og Nicolaus Menelai Nestvediensis, som stammede fra hans Hjemegn. Alle fire genfindes i hans Stambog². Den 28. Oktober s. A. indskrev sig heri den første Landsmand, den nysudnævnte Rektor i Slagelse, Jacob Pedersen Spjellerup³.

Hele 1631 (i hvert Tilfælde til Oktober) synes Hans Poulsen at have opholdt sig i Reformatorenes gamle By. Af Indførsler i Stambogen ser man, at han — som det var sædvanligt i Datiden — sluttede sig nøje til de Landsmænd, der samtidigt studerede i Wittenberg. Af den venskabelige Tone i Indførslerne kan man vistnok slutte, at de danske Studenter har udgjort et virkeligt Vennesamlag. Ogsaa en Mand af højere Stand, Christen Thomesen Sehested, den senere Kansler, har Hans Poulsen været i Forbindelse med⁴. Endelig kan nævnes en lang Række Wittenbergerprofessorer inden for alle Fakulteter, baade mere berømte og

¹) Geschichtsquellen der Provinz Sachsen und des Freistaates Anhalt, Neue Reihe, XIV, 351.

²) Jvfr. S. 14 f. — Blandt de fire var Nordmanden Niels Thomesen, † 1662 som Provst og Sognepræst i Toten, der indskrev sig i hans Stambog i Wittenberg (jvfr. S. 17). Om det er dennes ældre Broder Mag. Sevald Thomesen († 1650 som Præst i Ramnæs), Hans Poulsen har truffet i Lübeck (jvfr. S. 16), faar staa hen. — Mærkeligt nok, er Hans Poulsen ikke repræsenteret i J. P. Vindings Stambog (Kall, 8°, 681).

³) Jvfr. Wad, Rektorerne paa Herlufsholm S. 104.

⁴) I Marts 1631 ledsagede Sehested den udvalgte Prins Christian til Sachsen, hvor han skulde gøre sig bekendt med sin udsete Brud Prinsesse Magdalene Sybille (Thyra Sehested, Cantsler Christen Thomesen Sehested, 1894, S. 74—5). Den 11. Marts indskrev Sehested sig i J. P. Vindings Stambog (Kall, 8°, 681).

mindre bekendte, som Græcisten Erasmus Schmidt, Teologerne Jacob Martini, Paul Röber, Wilhelm Lyser og Johann Hülsemann samt Medicineren Daniel Sennert.

I Midten af Oktober har han agtet sig hjem, og maaske har han opholdt sig de nærmest følgende Aar i sit eget Land. Den 28. April 1632 var han i hvert Tilfælde igen i Sorø og aflagde Besøg hos den store Filolog og Historiker Stephan Stephanus. Antagelig paa dette Tidspunkt maa Hans Poulsen være blevet ansat som Konrektor ved en Skole, uvist dog hvor, thi i en Ansøgning fra 1643 siger han, at han nu i over ti Aar har tjent sit Fædreland »udi Skoler«¹. Mærkeligt er det at se, at han dog i 1635 fandt Lejlighed til ogsaa at gæste Norge. I Marts d. A. var han i Christiania og lærte her at kende Norges Statholder Christopher Urne paa Akershus, Biskoppen Simon Glostrup og den teologiske Lektor Olaus Boëtius.

Ikke længe efter møder man ham atter i København, hvor han den 12. Maj 1635 erhvervede Magistergraden². Derefter bar det udad igen, denne Gang til Nederlandene. Da Professor Jacob Matthiessen (Aarhus) den 13. Juni tog Afsked med ham, hilste han ham som den, »der atter staar i Begreb med at drage til Udlandet«. I Juli 1635 immatrikuleredes han som Teologistuderende ved Universitetet i Franeker, som i denne Periode ofte søgtes af Danske³. Her synes han særlig at have omgaaedes med nogle svenske Studerende, men ogsaa en Ungarer var han Bordfælle med. Længe varede Opholdet dog ikke, thi allerede i August beredte han sig til at drage til Frankrig. Blandt dem, der nu til Afsked skrev sig ind i hans Stambog, kan især nævnes den berømte Leksikograf Georg Pasor, og Universitetets

¹) Jvfr. S. 13.

²) Univ. Matr. I, 128.

³) Personalhistorisk Tidsskrift 9. R. V, 58. Det er da urigtigt, naar det i den tilføjede Note hedder, at der skulde være Tale om den danske Resident i Lübeck Hans Thomæsen Paulsen. Om danske Studenter i Franeker jvfr. Danske Magazin 7. R. IV, 381 ff.

Rektor, Filosoffen Professor Arnold Verhel, der bevidnede den sjældne Iver og Færdighed, Hans Poulsen havde lagt for Dagen ved en offentlig Disputats.

Endnu den 10. September var Hans Poulsen i Franeker, men den 18. træffes han i Calais. Mere end to Maaneder kan hans Rejse i Frankrig ikke have varet, thi den 17. December er han igen i Franeker. Her var han i hvert Tilfælde til Januar 1636, da han foruden at lære fire Pfalzgrever at kende stod i Forbindelse med de to danske Læger Henrik og Thomas Fuiren. I Midten af Marts træffes han derimod i Utrecht, hvor der samme Aar var blevet stiftet et Universitet. Hans Poulsen var til Stede paa selve Indvielsesdagen (16. Marts) og gjorde her nogle Bekendtskaber. Ogsaa den berømte Højskole i Leiden maatte besøges. Den 29. Marts var han her uden dog at lade sig immatrikulere. De sidste Indførsler i Stambogen er daterede den 23. Maj og den 3. Juni 1636 og hidrører fra to polske Studerende, hvoraf den ene havde været hans Bordfælle. Hans Poulsen var da atter i Franeker.

Formodentlig ikke længe herefter vendte han tilbage til sit Fædreland. Det gjaldt nu at opnaa en Livsstilling, og snart efter ser man den unge veluddannede Magister ansat som Rektor i Helsingør (1637)¹. Meget længe blev han dog ikke i denne Overgangsstilling, thi 1643 udnævntes han til Sognepræst i Hellested i Stevns Herred.

Om hans Skolevirksomhed foreligger der ingen Efterretninger. Derimod synes han i Helsingør at være traadt i Forbindelse med den mærkelige Raadmand, senere Borgmester, Laurids Christensen Rhod († 1651), kendt som Oversætter af Andagtsskrifter. Endnu flere Aar efter at Hans Poulsen var kommet fra Helsingør, forsynede han et Skrift af Laurids Christensen med et latinsk Æredigt, hvori han omtaler ham paa meget venskabelig Maade².

¹) Jvfr. S. 13. F. E. Hundrup, Lærerstanden ved Helsingørs lærde Skole S. 8.

²) Laurids Christensen Rhods Oversættelse af Georg Ciegler, Verd-

Som saa mange Skolemænd i Datiden, trættes ogsaa Hans Poulsen i det lange Løb af sin Rektorgerning. Han indgav da en Ansøgning (den 28. Marts 1643) til Kongen om at opnaa en »roligere Befordring«. Ejendommeligt nok fremhævede han, at det var vanskeligt at opnaa noget Kald, naar man boede i Helsingør. Da Byen laa »alleryderst i Landet«, fik man altid for sent Besked om ledige Embeder. Han udbad sig derfor et Expectancebrev¹. Kongen tog naadigt Hensyn til denne Ansøgning, og den 22. April 1643 opnaaede »Hans Poffvelsøn Nested, Skolemester i Helsingør« Kongens Brev paa at lade sig høre ved det første Kald, der blev ledigt, dog at Kirkeordinansens Bestemmelser iøvrigt blev iagttaget². I Kraft af dette Brev blev han — som nævnt — ikke lang Tid efter Sognepræst i Hellested.

Antagelig er han blevet kaldet af Fru Karen Grubbe, der ejede Valdbygaard (Juellinge), under hvilken Hellested 1664 var Patronatskald³. Karen Grubbe († 1658) nævnes stadig i Fadderlisterne ved hans Børns Daab. Den 9. Juni s. A. aflagde »M. Joh. Paulin Nestvediensis« Præsteeden til Biskop Jesper Brochmand og blev ordineret af ham⁴.

Resten af Livet — i over tyve Aar — kom Mag. Hans Poulsen til at tilbringe i dette ikke ubetydelige Embede. Ingen Efterretninger er opbevarede om hans offentlige Virksomhed ud over, at det vides, at der under ham 1656 ophængtes en ny Kirkeklokke i Hellested Kirke med en smuk latinsk Indskrift, antagelig forfattet af ham⁵. Der-

sens Speyl, 1648, Bl. f 3—f 3 v. Han kalder heri Oversætteren »amicus meus de consvetudine non vulgari certissimus«. Om Laurids Christensen se H. F. Rørdam i Kh. Saml. 3. R. IV, 369—77.

¹) Jvfr. S. 12f.

²) Sjællandske Registre 1641—48 Fol. 237.

³) Jvfr. Fr. Winkel Horn, Peder Syv, 1878, S. 18.

⁴) Kh. Saml. 2. R. I, 508, jvfr. Musenii Catalogus (Gl. kgl. Saml., 4°, 2990) S. 142.

⁵) Kh. Saml. 2. R. V, 170. — I 1644 indstævnede Hr. Hans Poulsen for Landemodet en af sine Sogneboer, Hans Remmesnider i Valby, for

imod er man ganske godt underrettet om hans private Tilværelse, da han har været saa forsynlig bag i sin Stambog at indføre en Del Optegnelser om sit Liv efter Hjemkomsten fra Udlandet¹.

Man ser da, at Hans Poulsen den 4. Juni 1646 holdt Fæstensøl med *Lene Jensdatter Jersin*. Hun var ældste Datter af den bekendte, nu afdøde, Biskop i Ribe Jens Dinesen Jersin². Efter Forældrenes Død havde Jesper Brochmand forvaltet hendes fædrene og mødrene Arv. 1647 gav Hans Poulsen i Konsistorium paa sin Hustrus Vegne Brochmand et fuldkomment »Afkald« paa denne Arv og takkede ham, fordi han havde været hende ikke »som en Formynder, men som en Fader«³.

Trolovelsen holdtes hos den senere Raadmand i København Herman Thuresen⁴, og den 12. Juli 1646 stod Brylluppet i Hellested Præstegaard. Fire Børn fødtes i dette Ægteskab: 1) *Helvig*, f. 18. April 1647, 2) *Poul*, f. 13. Aug. 1649, d. 30. Novbr. s.A. 3) *Anne*, f. 1. Septbr. 1653, og 4) *Bodil*, f. 13. Febr. 1655, d. 12. Jan. 1659 i København midt under Svenskernes Belejring af Byen. Hovedstadens

et Manddrab, han havde begaaet i Fyen for 16 Aar siden, hvorefter han var undveget fra sin Ægtekvinde og havde levet sammen med en Horkvinde, med hvem han havde avlet fire Børn, alt medens han havde holdt sig borte fra Nadveren. (Sjællands Bispearkiv, Pakken Synodalia 1627—98).

¹) Aftrykt nedenfor S. 22—27.

²) S. M. Gjellerup, Biskop Jens Dinesen Jersin S. 232.

³) Kh. Saml. 2. R. V, 169—70. — Afkaldet er in extenso indført i Consistorii Copiebog 1646—56 Fol. 20.

⁴) Herman Thuresen († 1652) var beslægtet med Jersinerne (S. M. Gjellerup, Biskop J. D. Jersin S. 233 Note 1). Om ham se Oluf Nielsen, Kjøbenhavns Historie og Beskrivelse III, 243. Samme, Kjøbenhavns Diplomatarium V, 223, 239, 330; VI, 62, 113, 250. Baade han og hans endnu mere bekendte Broder, Stadshauptmand Frederik Thuresen († 1675), nævnes i Fadderlisterne fra Hellested. Jvfr. om dem A. H. Nielsen, Personalhistoriske Notitser om Embeds- og Bestillingsmænd i Aalborg S. 93. Bjørn Kornerup, Helligaandskirken i København, 1949, S. 168.

Afspærring hindrede Forældrene i at være til Stede under Datterens Sygdom og Død, og først to Maaneder senere erfarede de, at hun var gaaet bort. 1659 var overhovedet et sørgeligt Aar i Hellested Præstegaard — den 13. November døde ogsaa Moderen Lene Jersin.

Knap to Aar sad Hans Poulsen Enkemand. Den 8. August 1661 blev han paa Valdbygaard trolovet med *Karen Andersdatter Hoff*, og den 3. December s. A. stod Brylluppet i København. Den berømte Prædikant, Mag. Michael Henriksen Tisdorph, Sognepræst ved St. Nicolai Kirke, forrettede Vielsen. Karen Hoff, der var en Datter af Sognepræsten i Rynkeby Anders Hoff¹, synes at have bragt sin Mand Midler². Sin Ægtefælle fødte hun to Børn: 1) Datteren *Lene* (opkaldt efter den første Hustru), f. 21. Oktober 1662, d. allerede 7. Marts 1663, og 2) Sønnen *Hans*, f. 22. Maj 1664.

Da det sidste Barn kom til Live, havde Hans Poulsen allerede forladt denne Verden. Formodentlig er han død i Februar 1664, thi den 29. s. M. kunde Erkebiskop Hans Svane indberette, at han var gaaet bort, og i Marts fik hans kommende Eftermand, den bekendte Sprogforsker Peder Syv, Bevilling til at lade sig høre som Prædikant³. Snart efter blev han kaldet af Fru Ida Lunge til Valdbygaard, og med Kaldet fulgte Enken Karen Hoff, med hvem han var gift til hendes Død 1699⁴.

Hans Poulsen Næstved har ikke efterladt sig Skrifter,

¹) Om denne se især G. Strøm i Samlinger til Fyens Historie og Topographie VI, 5—9.

²) Jvfr. Winkel Horn, anf. Skrift S. 20.

³) Sjæll. Tegnelser 1664 Nr. 90 (med Indlæg); Nr. 82. Jvfr. Winkel Horn S. 18 (med urigtigt Aarstal 1663). Mærkeligt nok siger Hans Svane, at Kaldet »ligger under Kongen«. 1673 og 1682 omtales det, at jus patronatus laa under Juellinge, som det synes, overtaget fra Valdbygaard (Kronens Skøder, udg. af F. J. West, II, 383, 494). — Hans Poulsen døde i hvert Tilfælde i Aaret 1664 efter Peder Syvs Opgivelse (Suhms Samlinger til den Danske Historie I, 2, S. 125).

⁴) Winkel Horn S. 19. — Et sst. omtalt Lykønskingsvers til Brylluppet er det ikke lykkedes at genfinde.

end ikke som de fleste Magistre en eller anden lille Disputats fra sin Ungdom. Det eneste, han vides at have trykt, er det ovenfor nævnte lille *Æredigt* til Raadmand Laurids Christensen¹. Det er derfor ikke muligt med Sikkerhed at udtale sig om hans teologiske Standpunkt. Efter hans hele Uddannelse at dømme skulde man nærmest tro, at han har hørt hjemme blandt Mændene af den ortodokse lutherske Skole. Imidlertid er det mærkeligt, at han i det nævnte *Æredigt* omtaler den nu næsten helt glemte Melancthon med usædvanlig Agtelse. Han har da maaske følt sig som en af de sidste Repræsentanter for den filippistiske Tradition.

Med Hensyn til hans personlige Forhold i Hellested kan der drages visse Slutninger ud fra Fadderlisterne ved hans Børns Daab o.l. Man ser da, at han har staaet i Gæstevenskab med Embedsbrødrene i Herredet. Særlig ofte forekommer Nabopræsterne Pors Munk i Strøby og Niels Pedersen (Slagelse) i Karise. Ogsaa til Omegnens Adel har han været knyttet, og der forekommer ved Daabshøjtidelighederne Repræsentanter for Herskaberne paa Valdbygaard (Juelinge), Gjorslev og Stenumgaard, desuden Lensmændene paa Trykkevælde. Af særlig bekendte Adelspersoner kan nævnes den senere Generaladmiral Jens Juel og Fru Mette Trolle (siden kendt for sit Elskovsforhold til Griffenfeld).

Ogsaa Medlemmer af hans egen og hans Hustruers Familie forekommer naturligvis. Særlig Slægten Jersin er rigt repræsenteret: den første Hustrus Brødre Christen Jersin (Wibe), siden Sognepræst i Aastrup paa Falster og kendt for sin uheldige Optræden under Svenskekrigen², den senere Biskop i Stavanger, Dr. theol. Jacob Jensen Jersin, og Svo-geren, den mærkelige Separatist Niels Svendsen Chronich.

Enten ved Arv eller Giftermaal synes Hans Poulsen Næstved at have været en ret velstaaende Mand. 1651 fik han af Kronen tillagt en Gaard i Hellested »vesten for Kirke-

¹) Jvfr. S. 6.

²) Jvfr. Immanuel Barfod, *Den falsterske Gejstligheds Personalhistorie* I, 129. S. M. Gjellerup, J. D. Jersin S. 233.

strædet« i Stedet for en Gaard i Arnøje¹, og 1662 ydede han Handelsmanden Mourids Dreyer i Næstved et Laan paa 200 Dlr., for hvilket denne pantsatte syv Stolestader i Kirken²! 1663 kunde han desuden udlaane en Kapital paa 150 Speciedaler til sin Svoger, Mag. Hans Christensen Helverschou. Efter Præstens Død opstod der imidlertid Vanskeligheder med Hensyn til dette Laan. Skønt Obligationen var blevet opsagt til Udbetaling, vilde Hans Helverschou ikke rykke ud med Beløbet. Børnenes Kuratorer, Pors Munk i Strøby og Peder Syv i Hellested, saa sig da nødsagede til at indstævne Sagen for Konsistorium, der den 13. Juli 1667 dømte Helverschou til inden 15 Dage at udrede de 150 Rdlr. Da han stadig ikke vilde falde til Føje, bestemte Konsistorium den 31. August s.A., at der skulde ske Eksekution hos ham³.

Samme Hans Helverschou havde gennemløbet en ret mærkelig Løbebane. Han var oprindelig begyndt som en Bogens Mand og havde 1653 taget Magistergraden, rejste derpaa udenlands, men efter at have indladt sig i en Kærlighedsforbindelse, der forhindrede hans videre Fremgang, levede han til sin Død 1668 som Privatmand i København⁴. Han nævnes en Gang (1653) som Fadder i Hellested, hans Kone vistnok 1662⁵. Da Hans Poulsens første Hustru var en Datter af hans Morbroder, følte han sig efter Præstens Død kaldet til at optræde paa Familieskabets Vegne. Under Skiftet havde Provsten nemlig sat en af Herredspræsterne til Formynder for den efterladte Datter, men Helverschou forlangte 1667 hos Kongen i Overensstemmelse med gæl-

¹) Kronens Skøder, udg. af F. J. West, II, 23.

²) Anders Petersen, Kjøge Byes Historie, 1888, S. 51.

³) Consistorii Domkopibog 1663—1670 Fol. 433 f., 441 (Universitetets Arkiv).

⁴) G. L. Wad, Meddelelser om Dimitterede fra Herlufsholm II, 119—21. Historisk Tidsskrift 2. R. V, 252.

⁵) En anden Svoger var Raadmand Henrik Jacobsen († 1668), der nævnes i Hellested 1653 og 1661, jvfr. Wad, anf. Skrift II, 120. Om ham se Oluf Nielsen, Kjøbenhavns Historie og Beskrivelse V, 435 f.

dende Lov at faa Værgemaalet overdraget. Den 1. August s. A. gav Kongen ham Medhold¹. Paa Baggrund af den lige omtalte Retssag faar man en Fornemmelse af, at Mag. Helverschous Iver maaske ikke har været helt for det Godes Skyld.

Hans Poulsens Datter *Anna* blev vistnok gift med Hr. Frederik Spleth († 1699), Sognekapellan i Store Hedinge og Sognepræst i Højrup². Hans posthume Søn *Hans Hansen Hoff* eller Hellested blev antagelig Student fra Køge Skole 1683³. Stiffaderen Peder Syv tog sig af ham og nævner 1699 i et Brev til Arni Magnússon, at Sønnen havde talt med denne om Syvs Leksikon. Samtidig kunde han oplyse, at skønt Hans Hellested havde taget teologisk Attestats og to Gange havde rejst udenlands, havde han forlængst opgivet sine Studier og var nu »tilfreds« med at antage en verdslig Bestilling. Saaledes begærede han af Oversekretæren Matthias Moth at blive Præsident i Trondhjem⁴. Han kom dog ikke i Betragtning, men synes endnu 1726 at have levet som Privatmand i Hellested⁵.

TILLÆG

I.

Stormectigste, høyborne Første och Herre, allernaadigste Herre och Konning, Gud allermectigste eders kong.

¹) Sjællandske Tegnelse 1667 Nr. 510 (med Indlæg). Helverschous Moder maa saaledes have været en (ukendt) Søster til Biskop Jersin. Hans Fader var vistnok den ret bekendte Kancellitjener Christen Pedersen Fyrbøder (Wad, anf. Skrift II, 120).

²) Saaledes Fr. Barfod i sine Samlinger til Peder Syvs Historie i Ny kgl. Saml., Fol., 1819, II. Barfod henviser med Rette til det vigtige Kriterium, at Syvs Kone var Gudmoder til næsten alle Annas Børn. — Barfods Formodning, at Datteren Bodil blev gift med Hr. Søren Pedersen i Bringstrup, er urigtig, da hun var død 1659. Hr. Søren Kone Bodil Hansdatter var Hans Poulsens Svigerinde. — Ogsaa Datteren Helvig er antagelig død før 1667, da hun ikke nævnes under Skiftestridighederne.

³) Univ. Matr. II, 125.

⁴) Arne Magnussons private Brevveksling, 1920, S. 505—6.

⁵) Fr. Barfods ovennævnte Samlinger.

Mayest. med it langvarigt, lycksaligt och fredeligt Regimente naadeligen opholde och bevare!

Allernaadigste Herre och Konning! efftersom jeg nu vdi langsommelig Tid, nemblig offuer 10 Aar, haffuer betient mit Fæderneland vdi Skoler, 4 Aar for Conrectore, och nu vdi Hellsingøer offuer 6 Aar for Rectore, och det saa, nest Gudz forregaaende Hielp, at jeg haabis, at baade vor k. och æhrverdige H. Biscop, saa och mine Testimonia, min Flittighed vdi samme mine Bestillinger schall vide at kiende och bekiende. Och jeg nu begynder at tiltage vdi mit 39 Aars Alder, efftersom jeg mange Aar tillforn haffuer reisit vdi fremmede Lender, mine Studeringer till mit Fædernelandz Gaffn och Gode øffuit; ville derfor nu gierne den høje Øffrighedz, eders voris allernaadigste Herris och Konnings Hielp søge, at jeg aff kongelig Gunst och Naade kunde nogen anden roligere Befodring bekomme och ehr-lange. Och efftersom, nahr her vacerer nogit Kald vdi Landit, dj det først nyder, som med eders kong. Mayest. naadigst Breffue ehr benaadit, och eders kong. Mayest. vell ehr bevist, at Hellsingøer, huor jeg nu ehr Skolemester, ligger allerydist i Landit, huor icke nogen Leilighed, som ehr ledig, før spøri[es], end den aff andre ehr alt betagen, da ehr jeg paa det allervnderdanigst aff eders kong. Mayest. begierendis, att eders kong. Mayest. ville aff kongelig med-fødde Fromhed och Naade mod sine fattige Vndersaatte mig for min lange och besuerlige Skoletieniste naadeligen bevilge och vnde, at jeg och med andre aff kongelig Gunst och Naade ehrindris och frem for nogen anden till, huis der først vdi Landit forfalder, mig lade høre och, saa fremt jeg da effter voris christelige Kirkis Ordinantz dertill vdaff Gud och Menigheden kunde kiendis dyctig, jeg dertill motte befordris anseendis min lange och besuerlige Skoletieniste saa och denne Sted, som ehr megit fra Handen till Forfremmellse effter christelig och loulig Skick, Maade och Manehr at opsøge. Formodendis her paa aff eders kong. Mayest. it milt och naadigt Giensuar. Gud allermectigste,

som alle gode Gierninger belønner, hannem schall jeg dagligen bede, at hand eders kong. Mayest. saadan en Velgierning redeligen med langvarig Sundhed og Karsched saa och it fredeligt och lycksaligt Regementis Forøgellse schall belønne.

Helsingoræ den 28 Mart. 1643.

Eders kong. Mayest.
vellvillig och plictig Tiener
och Vnderdanig
altid

Hans PoffuellBøn Nestved.

(Danske Kancellis Arkiv, Indlæg til Registre og Tegnelser. — Paa Bagsiden Kancellipaategningen: »Hanß Søffrennbenn [!] Rector udj Helßingør. Beuilgett, klartt.« — At Ansøgningen er skrevet med Hans Poulsens egen Haand — en meget pyntelig og fast Haand —, fremgaar ved Sammenligning med en egenhändig Indberetning fra 1651 i Danske Kancelli, Sognepræsternes Designationer paa Gaarde m. m. I).

2.

HANS POULSEN NÆSTVEDS STAMBOG

Nedenstaaende Udtog af Hans Poulsen Næstveds Stam-bog er ordnet kronologisk og bringer almindeligvis blot Dateringer og Navnene paa de Personer, som har indskrevet sig. Kun hvor særlige Grunde kunde gøre det ønskeligt, er de indførte Sentenser medtagne. I skarp Parentes er vedføjet en kort Oplysning til Identificering af de paagældende. Det er som Regel anset for overflødigt at anføre Kildehjemmel, naar Oplysningerne er hentet fra gængse Haandbøger. En Del af de udenlandske Personer har det ikke været muligt at identificere.

1630 25. Juni, Sorø, Joannes Meursius. (»Æternitatem cogita. Non ego diuitias, nec honores, opto, Jehova; / Te timeam, voti est hæc mihi summa mei«). [Professor i Historie ved Sorø Akademi, kgl. Historiograf, † 1639].

1630 25. Juni, Sorø, Joan. Laurembergius, Mathem. Prof. [Professor i Matematik ved Sorø Akademi, satirisk Digter, † 1658].

1630 25. Juni, Sorø, Wichmannus Hasebardus. (»Absens ut adsit Ingenioso et Docto Juvenj D. Johannj Nessapolitano discipulo olim dilectissimo lubens meritoque apposuit. Esse sui voluit monumentum ac pignus amoris«). [Kgl. Tugtemester i Sorø, s. Biskop i Viborg, † 1642].

1630 28. Juni, Gyrstinge (»Gystingj«), Joannes Pauli Nesapolitanus, pastor ibdm. (»Ora et labora — φιλαδελφίας attestandæ ergo scribebam«). [Sognepræst i Gyrstinge og Flinterup, † 1663].

1630 20. Juli, København, Johan. Pavl. Resenius, S.S. [Biskop over Sjællands Stift, † 1638].

1630 21. Juli, København, Nicolaus Petræus. [Niels Pedersen Aurilesius (Ørløse). Professor i Teologi, † 1634].

1630 21. Juli, København, Christianus Severini f. Longomontanus. [Profesor i Matematik og Astronomi, † 1647].

1630 21. Juli, København, Casp. Erasm. Brochmand, S.S. Theol. D. et Professor in Acad. Hafniensi. (»Dno possessori absens ut adsim, libens adscripsi«). [Professor i Teologi, s. Biskop over Sjællands Stift, † 1652].

1630 21. Juli, København, Johannes Johann. Resenius, P.P. (»Honesto et docto Juveni Dno Johanni Pauli Nestvedensi discipulo suo charissimo . . . «). [Professor i Teologi, s. Biskop over Sjællands Stift, † 1653].

1630 25. Aug., Herlufsholm, Paulus Janus Coldingius. (»Come si trova Poro / fra i sassi, / Così la virtu fra la fatiche«). [Forstander og Præst ved Herlufsholm, † 1640]¹.

1630 26. Aug., Næstved, Olaus Phoca Stfroff, pastor

¹) Herlufsholms Ugekostbøger (Rigsarkivet) oplyser, at 21.—24. August 1630 opholdt sig her Karen Iver Poulsens af København selv femte »sine Børn at besøge«. Hun var Enke efter Borgmester Iver Poulsen († 1622) (jvfr. O. Nielsen, Kjøbenhavns Historie III, 204 f.). Det er muligt, at han var en Slægtning af Hans Poulsen, og det er fristende at antage, at denne har været i Enkens Følge.

Nestved («...ornatissimo ac literatissimo juveni D. Johanni Paulino affini charissimo...»). [Oluf Fochsen Staphrophski, Sognepræst ved St. Peders Kirke i Næstved, s. Superintendent over Gotland, † 1644].

1630 4. Septbr., Nicolaus Hunnius, D., Ecclesiæ Lubecensis Superintend. [Superintendent i Lübeck 1623, † 1643].

[1630] 12. Septbr., Lübeck, Sewaldus Thamæ Asloa Norwegus. [Formentlig Sevald Thomesen († 1650), s. Mag., Sognepræst i Ramnæs].

1630 9. Oktbr., Leipzig, Quirinus Schacher, Phil. et V.J.D. [Blev 1636 Assessor i det juridiske Fakultet i Leipzig, 1645 Professor, † 1670].

1630 28. Oktbr., Wittenberg, Jacobus Petri Spielderupius. [Rektor i Slagelse, s. Rektor paa Herlufsholm, Provst og Sognepræst i Hyllested og Venslev, † 1650. S.D. indskrev han sig i Jens Poulsen Vindings Stambog (Kall, 8°, 681)].

1631 6. Febr., Wittenberg, Paulus Olaj Baggerus (... »amico et fratrj suo singularj...«). [s. Provst og Sognepræst i Kølstrup og Agedrup, † 1672].

1631 22. Febr., Wittenberg, Torchillus Langeweid Cimmer-Danus («... Amico et Fratri suo, rarâ familiaritate sibi conjunctissimo...«).

1631 22. Febr., Wittenberg, Nicol. Wilhad. Aursino-Danus («Eruditione, pietate ac virtute conspicuo Juveni-Viro, Dn. Johanni Paulino Nessapolitano, Fratri, Fautori ac amico meo intimè charo...«). [Student fra Viborg 1626, senere Skæbne ukendt, jvfr. Kh.S. 3. R. IV, 487].

1631 12. Marts, Wittenberg, Christian Thomesen [Sehested]. [Rigsraad, s. Kongens Kansler, † 1657].

1631 7. Maj, Wittenberg, Andreas Sommerus Cimbri-Danus («...fautori, fratri, familiari, conterraneo familiariter colendo...«). [Student fra Aarhus 1626, senere Skæbne ukendt].

1631 7. Maj, Wittenberg, Janus Petri Schelderup («Wittenbergâ abitum in patriam parans»). [Rektor i Lund, s. Biskop i Bergen, † 1665].

1631 13. Juni, Wittenberg, Johannes Strauchius, J. U. D. Consiliar. Elector. Saxon. Collegii Juridici Ordinarius, Decretal. P. P. et Academiae p. t. Rector. [† 1639].

1631 14. Juni, Wittenberg, Jacobus Martini, S. S. Theol. Doct. ac Prof. primar., Ejusdem Facult. Senior, Templi arcis præpos. ac Consistor. Ecclesiast. assessor. [† 1649].

1631 14. Juni, Wittenberg, Paulus Röberus, D., Prof., Pastor et Superint. [† 1651].

1631 17. Juni, Wittenberg, Wilhelmus Lyserus, D. [Professor theol. i Wittenberg, † 1649].

1631 25. Juni, Wittenberg, Joh. Hulsemannus, Th. D. [Professor i Teologi i Wittenberg, siden Superintendent, † 1661].

1631 28. Juni, Wittenberg, Nicolaus Thomæus Aslojå Norwegus («...in amicitiae nostræ, plus quam Pyladeæ duraturique affectus fidem...»). [Niels Thomesen † 1662, s. Mag., Provst, Sognepræst i Toten].

1631 13. Aug., Johannes Hoffmannus Balgstetensis.

1631 20. Aug., Wittenberg, Conradus Carpozov, D. [Dr. jur., Professor i Jura i Wittenberg, † 1658].

1631 31. Aug., Wittenberg, Daniel Sennertus, D., Medic. Profess. [† 1637].

1631 3. Septbr., Wittenberg, Gregorius Nymmanus, Phil. et Med. D. et Prof. P. [† 1638].

1631 3. Septbr., Wittenberg, Joan. Georgius Pelshofer D. et Profess. Medic. P. [† 1637].

1631 5. Septbr., Wittenberg, Erasmus Schmidt, M., Græc. et Math. Prof. [† 1637].

1631 8. Septbr., Wittenberg, J. Pauli Windingius. [s. Mag., Professor ved Odense Gymnasium og Sognepræst i Aasum, † 1655. Han var en Søn af Herlufsholms Forstander Poul Jensen Kolding. Jvfr. Danske Saml. VI, 252—3. G. L. Wad, Meddelelser om Dimitterede fra Herlufsholm II, 317].

1631 10. Septbr., Wittenberg, Reinholdus Franckenberg, M., P. P. [Professor i Historie i Wittenberg, † 1664].

1631 12. Septbr., Wittenberg, Jacobus Canutius, Hafniâ Danus. [s. Professor i Teologi i København, † 1660].

1631 12. Septbr., Wittenberg, Elias P. Winstrupius («...amico certissimo, et è natali solo fratri Charissimo...»). [† som Student 1633, jvfr. Wad, anf. Skrift II, 42—45].

1631 12. Septbr., Wittenberg, Nicolaus Menelai Danus («...favori sempiternum colendo, amico et sympatriotæ, nullo non Nomine amicissimo...»). [vistnok den Niels Nelausen, Søn af Slotspræsten Menelaus Poulsen Nsted, Student fra Herlufsholm 1630, der er bekendt for sit senere Forhold til Christian IV's Frille Karen Andersdatter, jvfr. G. L. Wad i Personalthistorisk Tidsskrift II, 296—303].

1631 13. Septbr., Wittenberg (in celeberrimâ ad Albim Academia), Janus Severinus Cold. [† 1634 som Rektor i Kolding].

1631 13. Septbr., Wittenberg, Olaus Johannis Otthoniâ-Fiono Danus. [Oluf Hansen Bagger, s. Mag. og den første Professor i Teologi i Lund, † 1677].

1631 14. Septbr., Wittenberg, Andreas Nicolaj Ydstedis Danus. [s. Mag., Sognepræst i Ystad, † 1654].

1631 Oktbr., Wittenberg, Jacobus Weller, Variscus, M. (Indførsel paa Arabisk). [1635 Professor i orientalske Sprog i Wittenberg, siden Overhofpræst i Dresden, † 1664].

1631 14. Oktbr., Martinus Mayr, Medicinæ Licentiat. («Hipp. Concocta purgare debemus non cruda»).

1631 14. Oktbr., Wittenberg, Albertus Meyerus Hafniâ-Danus. (Længere Indførsel paa Arabisk). [s. Rektor og Professor i Sorø, † 1687].

1631 16. Oktbr., Wittenberg, Matthias Zoëga, Roesch. Dan. («Quo pia fata trahunt». Derunder et haandtegnet Billede af en nøgen Mandsperson i Stævnen af en Baad, der glider hen over Bølgerne). [† som Student paa Rejsen til Italien 1636].

1631 17. Oktbr., Wittenberg, Claudius Jani Vardebergensis. [Claus Jensen Varberg, s. Mag., Provst, Sognepræst i Radsted, bekendt som latinsk Digter, † 1671].

1631 17. Oktbr., Wittenberg, Christophorus Crato Islebio-Cheruscus. (»Hisce paucis Viro solidæ eruditionis flore, eximiarum virtutum nitore, cæteroque Musarum ac Gratiarum honore largè mactato, Dno Johanni Paulino Nessapoli-Dano, Amico meo candidissimo, fautorique præstantissimo, patriam repetituro, perennè-duraturam et debiti honoris tesseram, et limpidi amoris sinceram libens meritòque exhibeo«).

1631, Wittenberg, Martinus Trostius, Eb. ling. P.P. [† 1636].

1631, Wittenberg, Johannes Scharfius, Log. Profess. publ. (»Miser certe est Impius, licet eruditus«). [† 1660].

1632 28. April, Sorø, Stephanus Johannis Stephanus. (»Vita Peregrinatio. Virtute et Doctrinâ Ornatiss. Iuveni, Dno Johanni Pavlino, amicâ hæc pavcula ascripsit manu«). [Professor eloquentiæ i Sorø, † 1650].

1635 1. Marts, Aggershus, Christopher Vrne. [Statholder i Norge, s. Rigskansler, † 1663].

1635 9. Marts, Oslo (in curia Episcopali Asloënsi), Nicolaus Simonis Glostrupius, loci Episcopus. (»Nil non mortale tenemus / Pectoris exceptis, ingeniique bonis«). [Biskop i Oslo, † 1639].

1635 9. Marts, Christiania, Olaus Boëtius, S.th.L. (»Amico, affini et hospiti dilecto, erudito viro juveni...«). [s. Mag., Lektor i Christiania og 1639 Biskop sst., Modstander af Niels Svendsen Chronich, † 1646, jvfr. Einar Høigård, Oslo katedralskoles historie, 1942, S. 49f., 60f., 70].

1635 13. Juni, København, Jacobus Matth. Arhusius. (»Præstantissimo et Literatissimo Viro M. Johanni Paulino Nessapolitano, iteratò ad externos digressuro... — Pulverem Olympicum Collegisse juvat —«). [Professor eloquentiæ i København, s. Biskop i Aarhus, † 1660].

1635 12. Juli, Franeker, P. Christian Roch.

1635 26. Juli, Franeker, Christianus Martinus Willichius Hamburgensis, Med. studiosus. (»Magna Baccho cupiditas erat visendi Poëtam Euripidem. Vir clarissime, Mihi major

voluptas te videndi, dulce decus, Præsidiumque meum . . . »). [s. Lic.theol., Superintendent i Burgdorf, † 1655, jvfr. J. Moller, *Cimbria literata* I, 733].

1635 29. Aug., Franeker, Olaus Folchovius Svecus. (»Viro encomiis virtutum, solidioris eruditionis dape, ac Musarum honore, ornatissimo ac Clariss.o, Dno M. Johannj Paulino Nestvediâ-Dano, amico ac favorj ut certissimo, ita dilectissimo, iam iam abitum in Galliam uberioris doctrinæ et Experientiæ gratia, maturanti, hoc manus et mentis suæ pignus ad amicæ recordationis aram deposuit«). [Formentlig s. Sognepræst i Blacksta og Vadsbro, † 1651, jvfr. K. A. Hagström, *Strengnäs stifts herdaminne* II, 18]¹.

1635 29. August, Franeker, Ericus Kruse Svecus. (»M. Johanni Paulino Dano, in Galliam abituro«). [Erik Sigvards-son Kruse af Elghammar, Friherre Kruse af Kajbala, Generalløjtnant, Guvernør over Bohus Len, † 1665, Broder til nedennævnte Axel Kruse, jvfr. *Elgenstierna*, anf. Værk IV, 284].

1635 30. Aug., Franeker, Daniel Dammius, log. profess.

1635 31. Aug., Franeker, Arnoldus Verhel I.V.D., Phil. Mag. et Profess., Acad. Rector p.t. (»propter singularem Philosophiæ industriam et facilitatem in disputatione publica probatam mihi«). [Arnoldus Verhel (1580—1664), Professor i Filosofi fra 1618, tillige Universitetets Bibliotekar fra 1633, jvfr. *Series professorum Academiae Frisicæ*, 1744, p. 16. E. L. Vriemoet, *Athenæ Frisiacæ*, 1758, p. 199—205].

1635 31. Aug., Franeker, Georgius Pasor, G. L. professor. [Professor i Græsk, *Leksikograf*, † 1637].

1635 1. Septbr., Franeker, Christianus Paulj Trane. (» . . . Conterraneo, commensali ac amico suo coniunctissimo Galliam petitulo . . . »). [Immatrikuleret efter 16. Juli 1635,

¹) For Oplysninger om Folchovius og de nedennævnte Brødre Kruse takker jeg Professor, teol. dr. Hilding Pleijel og første Bibliotekar, fil. dr. Bror Olsson.

formenens Søn af Præsten i Næs Poul Thrane, jvfr. Personalhistorisk Tidsskrift 9. R. V, 58].

1635 1. Septbr., Franeker, Hess. Coumans, Acad. Secretarius (»in signum amicitiae nunquam interituræ«). [Hesselus Coumans var Akademisekretær 1630—49, Series professorum Academiae Frisicae, 1744, p. 110].

1635 10. Septbr., Franeker, Christianus Andreas Julius Haffniæ Danus (»...Dno Magistro Johanni Paulino Nessapolitano...in Galliam jamjam abituro...«). [Immatrikuleret efter 11. Juli 1635, Student fra Herlufsholm 1630, jvfr. Pers. T. 9. R. V, 58].

1635 10. Septbr., Franeker, Basilius Ghidofalvinus Ungarus jamjam in Patriam abiturus (»Præstantissimo ac Pio, Modestissimoque Viro Domino Johanni Paulino etc. Amico et p. t. Commensali gratiosissimo etc. scripsit in perennem vivæ charitatis significationem«).

1635 18. Septbr., Calais (Cales), Jean Plancari, Major. (»Dieu nous preserue de la guerre civile«).

1635 17. Decbr., Franeker, Johannes Zoëga Haffnia-Danus (»...in perpetuum amicitiae monumentum, cum nunc abiturus sim...«). [s. Professor i Logik i København, † 1673].

1635 Wilhelmus de Borlemant.

[1635?] Franeker, Axelius Kruse Suecus. [Kaptajn, † c. 1650, Broder til ovennævnte Erik Kruse, jvfr. Gustaf Elgenstierna, Den introducerade adelns ättartavlor IV, 282].

1636 Mauritius Pr. Pal. [Formentlig f. 1621, udvandrede til Amerika. Han og de to følgende tilhørte formentlig Huset Simmern som Sønner af Kurfyrste Frederik V († 1632)].

1636 Eduardus, Pr. Pal. [1625—63, blev romersk-katolsk].

1636 Philippus, Pr. Pal. [1627—50].

1636 Johann Ludwig, Pfaltzgraue. [Formentlig Johann Ludwig af Huset Sultzbach, 1625—49].

1636 14. Jan., Franeker, Thomas Fuiren, Hafniâ-Danus. [s. Dr. med., Læge, † 1673].

1636 23 Jan. (st. Greg.), Franeker, Henricus Fuires Danus. [s. Dr.med., Læge, † 1659].

1636 16. Marts, Utrecht, Christianus Friis. [formentlig s. Mag., Provst og Sognepræst ved Frue Kirke i Aarhus, † 1664].

1636 16. Marts (»ipso die inaugurationis Academiæ«), Utrecht, Fridericus Andreas [vist s. Prof. i Kbhvn., † 1644].

1636 17. Marts, Utrecht, Ant. Æmilius, histor. professor. (»Vita sine literis mors est, et vivi hominis sepultura«). [† 1660].

1636 17. Marts, [Utrecht], Bernardus Schotanus, I.U.D. ac professor in nova academia Ultraiectina. [† 1652].

1636 17. Marts, Utrecht, Joannes Conring, M., Prinsus (?), Ecclesiæ Ultraiectinæ quæ Aug. Confes. addicta est minister.

1636 29. Marts, Leiden, Antonius Thysius, Theologiæ profess. [† 1640].

1636 29. Marts, Leiden, Adolfus Vorstius, Med. Prof. et Acad. p. t. Rector. [† 1663].

1636 23. Maj, Franeker, Martinus Plorth. Polonus. (»... Magistro exquisitissimo, Commensali dulcissimo, Fautori nunquam non suspiciendo...«).

1636 3. Juni, Franeker, Johannes Serenius Polonus.

3.

FAMILIEOPTEGNELSER

indført bag i Hans Poulsens Stambog.

In Nomine Jesu Christj.

Anno 1646 den 4 Junij haffde jeg och min kieriste Hustru Lene Jensdaatter Jersin Festensøll till voriß Suogerß Herman Tursøns i Kiøbenhaffn.

Den 12 Julij haffde vj Bryllup her vdj Helsted Prestegaardt.

Anno 1647

den 18 Aprilis, som vor Paasche Dag, ad Nat imellem 10 och 11 vellsignit vor Herre oß med en vng Daatter. Bleff christnit

den 2 Maj i Helsted Kirke aff H. Anderß i Maglebye Præposito, bleff kaldit Helviig¹.

Fadderne vor disße

welbyrdig Fru Karen Grubbe, som bar det till Daaben och gaff 4 Dlr. in sp.; welbyrdig Sivort Wrne, voriß Lehnsmænd, och gaff 2 Guld kroner, huer 18 $\frac{1}{2}$; D. Hans Resen forærit 2 Rosbenobler och en schön stor nye Schoupenning²; Hermand Turebøn j Rosenobbell, j 18 $\frac{1}{2}$ Krone, en Hollandz Ducat och en Sp. dlr.; Min Broder H. Jens Pouelbøn i Gystinge 2 18 $\frac{1}{2}$ Kroner och 2 Dlr. in sp.; H. Nielß vdi Carllriiße 4 Dlr. in sp.; Min Syster Mette Christen Bollesøns 3 Rosbenobler, en Jacobus³ och en Sølfkrone 8 $\frac{1}{2}$; Kirsten M. Anderßis i Kiøbenhaffn en 18 $\frac{1}{2}$ Krone och en liden tysk Skoupenning; Sophia Christen Pouelbøns en Rosbenobell och tu halff[e] aff Kongens de nye Rosbenobler; Christen Jenbøn Jersin 2 Guld Kroner, huer 18 $\frac{1}{2}$ och en gamell Dlr. in sp. — Icke Faddere. Margrette H. Nielßis i Carllriiße en 8 $\frac{1}{2}$ Krone; Prouesten en Dlr. in sp.

In Nomine Jesu.

Den 13 Aug. 1649 om Natten imellem 12 och it, vdi voriß och det gandsche Huußis store Suaghed forløste vor Herre wformodendiß min k. Hustru och gaff oß en wng Søn, huilken (efftersom hand vor megit suag) bleff strax aff mig selffuer (endog jeg och selff [vor] megit siug) christnit och kallit Pouell. Daaben bleff confirmerit her vdi Helsted idque beneficio Dni Porsi Munchi den 26 Aug. Megit faa Faddere bad vj, desperabatur namque de nobis et vita nostra uniuscujusque⁴, och vor Lehnsmændenß Frue (NB. Fru Karen Grubbe laa siug i Kiøbenhaffn) Fru Cathrine Seested, som bar det og gaff 4 Rixdlr.; Jomfru Margrette Wognsdaatter och gaff j Ducat og 1 Dlr. Rix.; Faster Margrette Hermand Turebøns och gaff ij Rosbenobell og j Schoupending; M. Hans Jenbøn gaff j Rosbenobell, j Ducat, j Rix.dlr.; M. Jacob Christenbøn j Jacobus, en Ducat, en

¹) Til Sammenligning med de nedenfor meddelte Oplysninger om Daab og Faddergaver kan der henvises til parallelle Notitser i Kh. Saml. 3. R. IV, 125 ff. og i Personalhistorisk Tidsskrift 11. R. VI, 14 f., 29 ff.

²) o: Skuepenning.

³) En »Jacobus« er en engelsk Guldmonnt, regnet til 5 Rdlr. (jvfr. J. Wilcke, Møntvæsenet 1625—1670 S. 102).

⁴) I dette Aar synes epidemiagtige Sygdomme at have hærget i Danmark (F. V. Mansa, Bidrag til Folkesygdommenes og Sundhedspleiens Historie i Danmark, 1873, S. 380).

dobbelt Crone; Matz Jenßøn paa Sorøe 3 aff Kongens Ducater. — Icke Faddere. H. Nielß i Carllriiße gaff 2 Rix.dlr.; Margrette, hans Hustru, 2 slette Croner, H. Pors j Rix.dlr.

Samme voriß lille Søn Pouell Hanßøn kallede vor Herre igien till sin himellsche Oeconomi till større Fuldkommenhed, end nogen Tid aff oß fattige jordische Foreldre sceeh kunde, och det den 30. Novemb. om Natten imellem 3 och 4, der hand haffde leffuit her i Verden vdj 15 Vger 5 Dage och 2 Timer. Hans Siell er allerede hoß Gud, Legemit bleff vdj Helsted Kirke begraffuit den 6 Decemb. Till sit Leyerstæd bar det Marcus Skriffuer paa Tryggeveld. Tienisten forrettit H. Porß Munck vdj Strøby textu petito Sapient. Salom. cap. 4 à v. 7 ad 15. Gud giffue oß, som leffuer tillbage igien, saa at motte oß imod Gud och voriß Neste at forholle, att vj till hannem motte samliß i Glede at leffue evindelig.

1653.

Sit Nomen Dni Benedictus in omnia secula, Amen.

Den 1. Sept. Anni 1653 effter Middag imellem 2 och 3 bleff voris lille Ane født till denne elendige och sørgelige Verden, Gud hielpe baade hinde och oß.

Den 11. Sept. bleff hun her i Helsted Kirke i den h. Trefoldighedz Naff[n] døbt aff H. Pors Munch i Strøbye, kallit Ane.

Fadderne.

Vdj min Hustruis Morsysters nemblig Doritte Matz Jenßøns Sted, som vor buden at bære Barnit till Daaben, bleff Ane Munchis i Storeheddinge aff hinde ombedit och bar det till Daaben. Gaff 3 Dlr. in spec.; Doritte Matz Jenßøns schickit hid med sin Daatter Maren Nielßd. 3 Dlr. in sp.; Ane H. Hanßis i Faxe gaff j Rosßenobell och 3 Dlr. in sp.; True Fredrich Perlestickers it Stycke aff Kongens Guld och 2 Dlr. in sp.; Bold H. Hendrichis i Bringstrup gaff en Guld Crone 18 fl och j Dlr. i sp.; M. Nielß Suendzøn j Rosßenobell, j Dlr. in sp.; Hendrich Jacobßøn 2 Rosßenobler och en stattelig Schoupending; Friedrich Tureßøn en Guldkrone 18 fl , j Ducat och en Søloffkrone 8 fl ; M. Hans Christenßøn vor iche hiemme, intet. — Intet Faddere. H. Matz i Mehr gaff 4 Dlr. i sp.; H. Michell i Haunløff en Guldkrone 18 fl ; M. Anders Hanßøn i Kiøbenhaffn¹ en Guldkrone 18 fl , 1 Rix.dlr.

¹) Mag. Anders Hansen († 1665), Sognepræst ved Helliggeist Kirke i København, havde været Hr. Hans' Formand i Hellested.

Laus Deo. 1655.

Den 23 Feb. Anni 1655 in puncto horæ primæ pomeridianæ velsigne[t] vor Herre mig och min Hustru med voris tredie Daatter, Bodell.

Den 2 Martij, som vor voris ordinarie Bededag, bleff hun i Herrens Naffn ved Daaben indsat vdi Herren i Helsted Kirke. Welb. Fru Karen Grubbe bar hinde till Daaben, H. Pors i Strøby christnit hende.

Faddere.

Welb. Vincentz Bille gaff 4 Rixdlr.; M. Jens i Storeheddinge 4 Rixdlr.; Christen Bolleßøn 2 18 $\frac{1}{2}$ Kroner, 2 Ducater och 2 gamle Rixdlr., Lehne Christensd. 3 18 $\frac{1}{2}$ Kroner; H. Nielß i Cariibe gaff 3 Rixdl.; Anne Jensd. gaff 4 Rixdl.; M. Jens Christenßøn 2 Ducater 2 Rixdl.; Kirsten H. Porsis 3 Rixdl. — Inted Faddere. Provesten 2 slette Dl.

Denne voriß lille Daatter bleff siug i Kiøbenhaffn, huor hun laa vnder Doctoris hand, formedelst den Schade, hun haffde i sit Laar. Hun bleff siug Jule Afften 1658, døde den 12 Janv. 1659, bleff begraffuit i Helliggiestis Capell. Gud giffue hinde med oß alle en glædelig Opstandelse ved Jesum Christum. Imidlertid vor den store och grumme Bestoldning¹ aff voris grumme Fiende Suenschen for Kiøbenhaffn, saa at ingen aff hindiß stackelß Foreldre kunde komme till hinde enten i Siugdommen eller Begraffuelßen, Vennerne gjorde det beste, vj fich det icke at viide før den 12 Martij.

Anno 1659 den 13 Novemb. om Morgenen ved 5 slet kallede Herren ved denne timelig Død min allerk. Hustru, nu s. hoß Gud, Lehne Jensd. Jersin, er viß derpaa, at det, Døden haffuer adschilt her paa Jorden, schall Jesus visßelig igien samle i sit Riige med Glæde.

Hendiß Legeme effter dend bedrøffuede Tidz Leilighed bleff nedsat vdi Helsted Kirke den 18 Nouembris vdi mange fornemme got Folkis Nerverelße. Legemit soffuer, Sielen woger, schall begge visßelig glædiß hos Gud evindelig. H. Pors vdi Strøbye, som vor voris Bictefader, begierit hun at motte gjøre Tieniste offuer sig textu petito Apocal. 7 à v. 13 ad finem.

Per te ô Jesu 1661.

Den 8 Aug. bleff jeg troloffuit till min nu allerkieriste Hustru Karen Andersd. Hoff och det paa Waldbyegaard aff min Naboe H. Pors Munk, offuerverendis Jørgen Redz Lehnsmand, Jens

¹) Overskrevet: Beleiring.

Jull med sin kieriste Frue, Fru Wibiche Skiell, Fru Ide Lunge, Fru Karen Krabbe med sine Jomfruer, Faster Margrette s. Herman Tureßens, min Suoger Hendrich Jacobß och min Broder H. Jens Poußøn, Sogneprest i Gystinge etc.

Voris Bryllup stod der effter i Kiøbenhaffn paa s. t. Riigens Drostis Sall vdj mange Adels och Wædelß deris Nerverelße och det den 3 Decembris. Mester Michaël till Nicolai viede os. Gud giffue Lycke och Velsignelße!

1662

Den 21 Octob., da Klocken vor halffgaaen tolff, forløste Herren min Hustru, gaff os en vng Daatter, hans Naffn vere velsignit! Den 2 Nouembris bleff voris lille Daatter christnit, bleff kaldit Lene effter min første s. Hustru. M. Jens i Storeheddinge christnet hinde och prediched. Welb. Fru Mette Trolle bar hinde till Daaben.

Faddere.

Velb. Jørgen Redz gaff 3 Guldkroner, huer 18 $\frac{1}{2}$; velb. Styge Høj gaff 6 Rigdlr.; velb. Ane Friiß gaff en Ducat och j Rigdlr.; Jacob Jensøn Jersinus gaff en Jacobus och en Schoupending, som vor Kongens och Dronningens; Vendele Matthisd. gaff en Jacobus och en Guldkrone, 18 $\frac{1}{2}$; Bolle Christenßøn en Ducat och 2 Rigdlr.; Mouritz Dreyer i Kiøge gaff en 18 $\frac{1}{2}$ Krone och j Rigdlr.; Jacob Bortigh i Kiøge gaff en Schoupending og j Rigdlr.; Inger Nielsd. i Cariibe gaff en Ducat j Rigdlr.; H. Christen i Lyderløff 4 Rigdlr.; Min Broders Quinde 3 Rigdlr.; H. Hans i Wbye 5 slette Dlr.; M. Lauritz Hiort 3 Dlr. s.; H. Hillebrand 2 Dlr. s.

Intet Faddere.

Welb. Jomfru Margrette 2 Rigdlr.; M. Jens j Ducat; Birgitte M. Jenßis en otte $\frac{1}{2}$ Krone; H. Pors 2 Rigdlr.; H. Niels i Cariibe j Ducat; Jørgen Mortenß 2 Rigdlr.; Pouell Friedrich 2 Rigdlr.; Bodill H. Hendrichis j Rigdlr's och en slet; Mette H. Hillebrandz en slet Dl.

Den 7 Mart. 1663 om Morgen en imellem 4 och 5, da samme voris lille, nu s., Daatter haffde leffuit [i] dette forfengelige och wbestandige Versens Liuß vdj 5 Maaneder och 3 Dage, kallit Gud Herren hinde till det himelsche Liffs och Liusit[s] Beschuelße. Bleff begraffuit vdj Helsted Kirke den 14 Mart. vdj alle Herritz Presternis Ledsagelße. H. Nielsis Søn Søffren i Cariibe bar hinde till Kirken. M. Jens i Storeheddinge begroff och giorde Tieniste offuer hinde textu petito ex psalm. 116 v. 15.

1663 den 19 Majj bleff min s. Broder H. Jens Poulß, Sogneprest till Gystinge och Flinterup Sogner, begraffuit med sin Hustru Maren Christensd., da dj tillforn tillige med 5 andre Mennische aff dend whørlige och vformodelig Ildebrand vdj Gystinge Prestegaard aff Røg och Damp vor qualt. Paa it quartier Tid bleff dend gandsche Prestegaar saa aff Ild med all Formuen fortærdt, at der bleff icke tilbage en Støcke eller Stage.¹ Exemplum simile non est auditum. Gud hielpe os naadelig!

Aar 1664² om Søndagen den d 22 Maji, der Klokken var 3 om Morgen, fødte Karen Andersdaatter Hof en ung Søn, som blev døbt Oensdagen dend 1 Juni og kalded Hans efter hans s. Fader. Gud lade hannem opvoxte i Alder, Naade og Viisdom hoos sig og Menniskene. Fadderne vare

Velb. Jørgen Skeel, gaf 2 Dukater; Velb. Fru Mette Trolle, gaf 4 Rixdlr.; Velb. Jomfru Anne Friis, gaf en gammel Guldmynt paa II R.dlr.; Margrete M. Lavridses i Spjelderup, som bar Barnet, gav 2 Sl.dlr.; Sofia Knudsdaatter, Fru Mettes Pige, gav j Guldkrone; Anna H. Kristens i Lydersløv 2 R.dlr. j slet Dlr.; H. Kristian Højer i Holtug gav j Guldkrone; Povel Hansen, Byfoget i Nestved, (j Rosenobel).

1665. [Ikke fortsat].

Register til S. 22—27.

Aalborg, Jens Christensen, Mag., Provst, Pr. i Store Hedinge, 1655 (2 St.), 1662 (2 St.), 1663; g. m. Birgitte Nielsdatter, 1662.	Jacob Christensen Helverschou, Pr. i Skamstrup, 1649.
Bille, Vincens, til Juellinge, 1655.	Christensdatter, Lene, 1655.
Bollesen, Christen, 1655; g. m. Mette (*min Søster*), 1647.	Chronich, se Svendsen, Niels.
Bortigh, Jacob, i Køge, 1662.	Colding, Henrik, Provst, Pr. i Bringstrup-Sigersted; g. m. Bold (Bodil) [Hansdatter], 1653, 1662.
Christensen, Bolle, 1662.	Drejer, Mourids, i Køge, 1662.
Christensen, Hans, Mag., vistnok Hans Christensen Helverschou († 1668), 1653.	Friis, Anne († 1669), velbaaren Jomfru, 1662, 1664.
Christensen, Jacob, Mag., vistnok	Grubbe, Karen († 1658), til Juel- linge, g. m. Vincens Bille, 1647, 1649, 1655.

¹) Jvfr. G. Treschow, Danske Jubel-Lærere S. 320.

²) Det følgende Stykke er skrevet med en anden — en smuk og tydelig — Haand, formentlig Enken Karen Andersdatter Hoffs.

- Hansen, Anders, Pr. ved Helligaands K. i Kbhvn., 1653; g. m. Kirsten, 1647.
- Hansen, Anders, Provst, Pr. i Magleby, 1647 (2 St.), (1655).
- Hansen, Poul, Byfoged i Næstved, 1664.
- Helverschou, se Christensen, Hans; Christensen, Jacob.
- Hjort, Laurids Frederiksen, Mag., Pr. i Spjellerup-Smerup, 1662; g. m. Margrethe, 1664.
- Hoff, Karen Andersdatter, g. m. Hans Poulsen Næstved, 1661.
- Høg, Stygge, til Gjorslev, 1662.
- Høyer, Christian, Pr. i Holtug, 1664.
- Jacobsen, Henrik, »min Svoger«, 1653, 1661.
- Jensdatter, Anne, 1655.
- Jensen, Hans, Mag., vistnok Hans Jensen Viborg, Konrektor i Kbhvn., siden Pr. i Stege, 1649.
- Jensen, Mads, paa Sorø, 1649; g. m. Margrete, »min Hustrus Mor-søster«, 1653 (2 St.); Datter: Maren Nielsdatter, 1653.
- Jersin, Christen Jensen, Student, siden Pr. i Aastrup, 1647.
- Jersin, Jacob Jensen, Student, siden Dr.theol., Biskop i Stavan-ger, 1662.
- Jersin, Lene Jensdatter, g. m. Hans Poulsen Næstved, 1646, 1659.
- Juel, Jens, Gehejmerraad, General-Admiral, til Juellinge, 1661.
- Knudsdatter, Sophia, hos Mette Trolle, 1664.
- Krabbe, Karen, til Vemmetofte, 1661.
- Lunge, Ide, til Juellinge, 1661.
- Matthisdatter, Vendele, 1662, vistnok g. m. Hans Helverschou.
- Mortensen, Jørgen, 1662.
- Munk, Ane, i Store Hedinge, 1653.
- Munk, Pors, Pr. i Strøby-Varpelev, 1649 (3 St.), 1653, 1655, 1659, 1661, 1662; g. m. Kirsten, 1655.
- Nielsdatter, Inger, i Karise, 1662.
- Nielsen, Hans, Mag., Pr. i Udby-Ørslev, 1662.
- Nielsen, Mikkell, Pr. i Havnelev-Højrup, 1653.
- Nielsen, Søren, i Karise, 1663.
- Pedersen (Slagelse), Niels, Pr. i Karise-Alslev, 1647, 1649, 1655, 1662, 1663; g. m. Margrethe, 1647, 1649.
- Poul Frederik, 1662.
- Poulsen, Christen; g. m. Sophia, 1647.
- Poulsen, Jens, Pr. i Gyrrstinge-Flinterup, 1647, 1661, 1663; g. m. Maren Christensdatter, 1662, 1663.
- Reedtz, Jørgen, til Barritskov, Lensmand paa Tryggevalde, 1661, 1662.
- Resen, Hans Hansen, Prof., Biskop over Sjællands Stift, 1647.
- Schrøder, Hans, Mag., Pr. i Fakse; g. m. Ane [Jensdatter], 1653.
- Sehested, Catharine, g. m. Sivert Urne, 1649.
- Skeel, Jørgen, til Broholm, Arre-skov m. m., 1664.
- Skeel, Vibeke, g. m. Jens Juel, 1661.
- Skriver, Marcus, paa Tryggevalde, 1649.
- Svendsen, Niels, Mag., vistnok den bekendte Separatist, Mag. Niels Svendsen Chronich, g. m. Maren Jersin, 1653.
- Sørensen (Lyderslev), Christen, Pr. i Lyderslev-Frøslev, 1662; g. m. Anna, 1664.

- Thuresen, Frederik, Stadshauptmand i Kbhvn., 1653.
- Thuresen, Herman, Raadmand i Kbhvn., 1646, 1647; g. m. »Faster« Margrethe, 1649, 1661.
- Tisdorph, Michael Henriksen, Pr. til St. Nicolai K. i Kbhvn., 1661.
- Togsværd, Hillebrand, Pr. i Magleby; g. m. Mette, 1662.
- Trolle, Mette, g. m. Jørgen Reedtz, 1662, 1664.
- True, Frederik Perlestikkers, 1653.
- Urne, Sivert, til Raarup, Lensmand paa Trykkevælde, 1647.
- Viborg, se Jensen, Hans.
- Vogndatter, Margrete, til Karisegaard, 1649, 1662.
- Vordingborg, Mads Jørgensen, Pr. i Mern, 1653.